

A
B
C
D
E

Renhållningsförvaltningen

Handläggare: Johan Castwall
Tfn: 08-508 465 53

Renhållningsnämnden

Principer för avfallstaxa 2006

Förslag till beslut

1. Renhållningsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag till avfallstaxa för 2006 i enlighet med de principer som redovisas i ärendet.

Johan Castwall
Direktör

Marita Söderkvist
Administrativ chef

Nuvarande taxa

Enligt Miljöbalkens 27 kap. 4-6 §§ får kommunen ta ut en avgift för renhållningen som får bestämmas till högst det belopp som behövs för att täcka nödvändiga kostnader. Avgiften får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas.

Nuvarande taxa för hushållsavfall i Stockholm är jämförelsevis låg. Den är differentierad i flera led för att både stimulera minskade avfallsmängder, god arbetsmiljö och minskat transportarbete. Taxan är också flexibel i förhållande till olika kundkategoriers varierande förutsättningar och behov. Förenklad består avfallstaxan för hushållsavfall en grundavgift, en insamlingsavgift samt en behandlingsavgift. Nu gällande taxa återfinns i bilaga 1.

Grundavgiften ska täcka verksamhetens kostnader för återvinningscentraler, farligt avfall, kommunikation- och kundservice samt administration, utvecklingsfrågor e.t.c. För en- och tvåfamiljsfastigheter är grundavgiften fast. För flerbostadshus och verksamheter är grundavgiften baserad på behållarvolym/vikt (avgift per kubikmeter och år), som relaterar till den mängd avfall, som uppkommer på fastigheten (indirekt antal avfallslämnare eller verksamhetsomfattning) och är differentierad beroende på behållartyp och hämtningssätt.

Insamlingsavgiften ska täcka kostnaden för insamlingsentreprenaderna och består av en hämtavgift och i förekommande fall även en eller flera tilläggsavgifter.

För en- och tvåfamiljsfastigheter är insamlingsavgiften differentierad beroende på hämtfrekvens, behållartyp och behållarstorlek samt om kunden har kompostering eller delar behållare med annan kund. Syftet är att stimulera minskade avfallsmängder samtidigt som flexibilitet ges för hushållets behov.

För flerbostadshus och verksamheter består insamlingsavgiften av en likaledes volym-/viktrelaterad *hämtavgift*, som genom differentiering avseende på dragavstånd och progressivitet i samband med hämtfrekvens ska stimulera till minskade avfallsmängder, god arbetsmiljö och minskat transportarbete samt differentierade *tilläggsavgifter* beroende på behållartyp och hämtförhållanden.

Sammantaget stimulerar insamlingsavgiften till minskade avfallsmängder, god arbetsmiljö och minskade avfallstransporter, dels genom att den är vikt/volymbaserad, dels genom att avgiften ökar ju fler hämtningar som förekommer per vecka samt att avgiftstillägg påförs för arbetsmiljömässigt sämre hämtställeförhållanden och behållarsystem.

Behandlingsavgiften finansierar behandlingskostnaderna för insamlade mängder hushållsavfall. För en- och tvåfamiljsfastigheter är behandlingsavgiften differentierad beroende på hämtfrekvens, behållartyp och kärstorlek samt om kunden har kompostering eller delar behållare med annan kund. Syftet är att även i detta led stimulera minskade

avfallsmängder samtidigt som flexibilitet ges för hushållets behov.

För flerbostadshus och verksamheter är även behandlingsavgiften differentierad och baserad på vikt/volym och behållartyp. Även behandlingsavgiften stimulerar till minskade avfallsmängder, god arbetsmiljö och minskade avfallstransporter.

Utvecklingen under året

Styreffekterna

Efter årets fyra första månader bedömer förvaltningen att styreffekterna i 2005 års taxa har avsedd effekt. Mätt i omsättning minskar de tyngre samt komprimerade säckarna liksom hårdkomprimerade kärl bland flerbostadshusen och verksamheterna till förmån för lättkomprimerade kärl, okomprimerade säckar och framför allt okomprimerade kärl. Lösmängden och plastvävsäckarna fortsätter planenligt att minska i omfattning. De icke-manuella behållartyperna som storbehållare och sopsug ökar något.

Bland flerbostadshuskunderna ser vi en viss förbättring i omställning från längre till kortare dragavstånd samt lägre hämtfrekvens. Utrymmesbristen i fastigheterna, i kombination med ökad utsortering i fler fraktioner för fastighetsnära hämtning, leder till svårigheter att minska hämtfrekvensen.

I början av maj 2005 hade 19,7 procent av villakunderna valt att gå över till tvåveckorshämtning med kärl. Tvåveckorshämtningen kommenteras närmare nedan.

Avfallsmängderna och producentansvaret

Invägda mängder i Högdalen ligger helt i linje med den budgeterade volymökningen på 2 procent. I enlighet med tidigare rapporter till nämnden har omställningen från port- och grindhämtningen av tidningar inte haft någon dramatisk påverkan på det kommunala insamlingssystemet, även om det i enskilda behållare kan förekomma mer tidningar än tidigare.

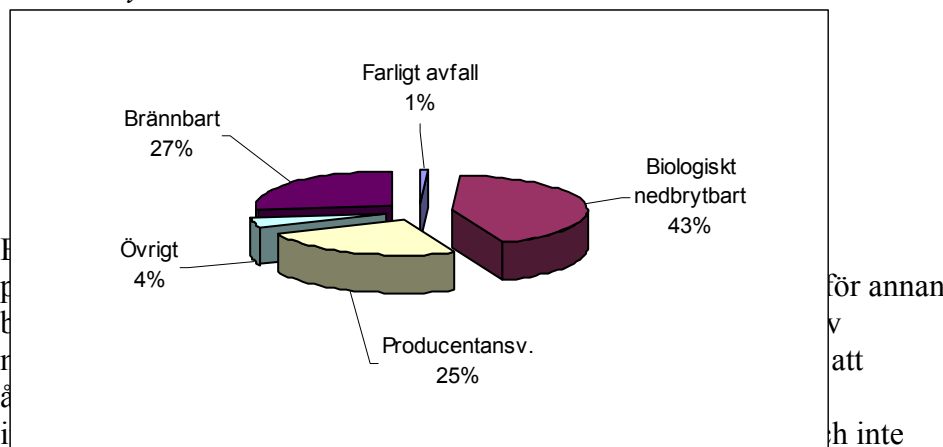
Det kan samtidigt konstateras att utsorteringen till producenternas insamlingssystem för tidningar och förpackningar har ökat med 10 procent vid en jämförelse mellan första kvartalet 2004 och motsvarande kvartal 2005. De två tyngsta fraktionerna glas och tidningar, som står för 93 procent av vikten, har ökat med 11 respektive 7 procent. Fraktionerna hårdplast, metall, kartong och well, som inte svarar för mer än 7 procent av vikten, har dock ökat från väsentligt lägre nivåer med mellan 48 och 73 procent beroende på fraktion. De insamlade mängderna har avseende alla fraktioner utom tidningar ökat både via återvinningsstationerna och den

fastighetsnära insamlingen (FNI) där tidningarna minskat till följd av att port- och grindhämtningen tidigare ingick i FNI-statistiken. Antalet hämtställen för FNI har ökat från 2.100 i mars 2004 till cirka 4.700 i mars 2005. Den kraftiga ökningen förklaras till stora delar av förändringen i port- och grindhämtningen.

Uppskattning av fraktionsuppdelning i hushållsavfallet

Renhållningsförvaltningen genomför plockanalyser under våren 2005. Resultaten kommer att redovisas vid nämndens sammanträde i juni. Förvaltningen bedömer dock att plockanalysen våren 2005 i allt väsentligt kommer att överensstämma med plockanalysen från hushållen som genomfördes i november 2003.

Plockanalys 2003

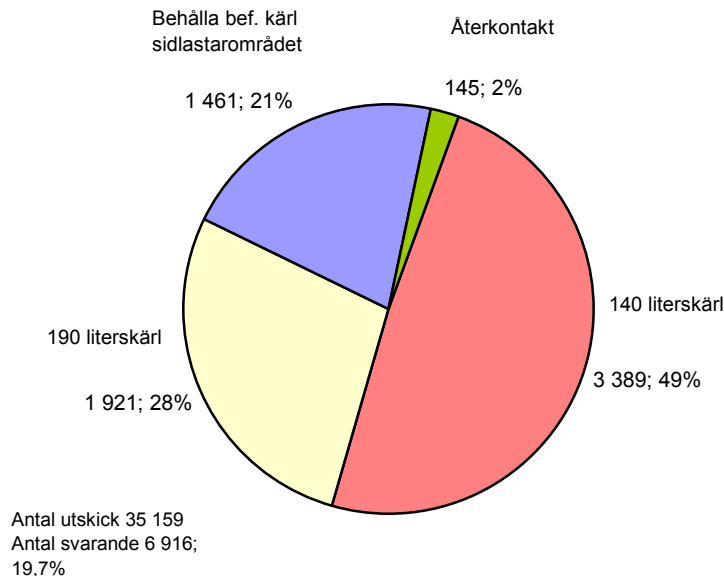

minst en utveckling av insamlingssystemen för farligt avfall, grovavfall, materialbolagsfraktionerna, inklusive det elektriska och elektroniska avfallet samt utveckling av behandlingssystem för biologisk behandling. Ett viktigt instrument, som måste samverka med övriga åtgärder, är stadens föreskrifter för avfallshanteringen.

Erfarenheter av tvåveckorshämtningen

En- och tvåfamiljsfastigheter har under år 2005 givits möjlighet att övergå till tvåveckorshämtning med kärl. Enligt beslut i Renhållningsnämnden den 22 september 2004 ska tvåveckorshämtningen utvärderas efter första halvåret 2005, omställningen från säck till kärl påskyndas och möjligheten till veckohämtning ska upphöra senast den 1 april 2006. Förvaltningen bedömer att en första utvärdering behöver göras redan nu.

I tabellen nedan redovisas anslutningsgraden den 10 maj 2005 samt tidsplanen för återstående utskick av erbjudanden.

För att öka anslutningsgraden ytterligare planerar förvaltningen att följa upp vårens erbjudande med ytterligare informationsinsatser. I utskicken informeras småhusägarna både om det kommande bytet till kärl samt om möjligheten till övergång till tvåveckorshämtning under år 2005.

Det finns ca 6000 enfamiljsfastigheter framför allt i radhusområden som inte lämpar sig för kärllhämtning var annan vecka från den enskilda fastigheten. Detta förklaras av att områdena inte är byggda för tung trafik och dragavstånden med kärnen blir för långa mellan fastighetsgränsen och platsen där sopbilen kan ställa upp. Dessa områden är identifierade och de fastighetsägarna måste tillsammans ordna en plats där gemensam hämtning kan ordnas, företrädesvis maskinellt. Vid hämtning av större kärl är det dock olämpligt med tvåveckorshämtning av sanitära skäl.

Matavfall

Under januari till april har det samlats in cirka 425 ton matavfall från 65 restauranger och två saluhallar. Från 63 livsmedelsbutiker har cirka 360 ton matavfall samlats in. Hushållen i Hammarby sjöstad, cirka 3000, har sorterat ut runt 40 ton matavfall. Detta innebär att det samlats in cirka 825 ton matavfall under första tertiet 2005.

Förvaltningen har även inlett ett försök med utsortering av matavfall från villor där inbjudan skickades ut till cirka 2500 villor. Fram till vecka 18 har 255 intresseanmälningar kommit in. Insamlingen av matavfallet ifrån dessa hushåll beräknas inledas under vecka 23.

Miljömiljardsprojektet med pumpbart matavfall från restauranger har inletts och diskussioner sker med flera intresserade restauranger.

För att uppnå målet med 35 % insamling av matavfallet krävs en systematisk bearbetning av restauranger, livsmedelsbutiker, flerfamiljshus och villor samt ett säkerställande av biologisk behandlingskapacitet.

Verksamhetens kostnader och intäkter

Förvaltningen bedömer inte att de samlade taxeintäkterna behöver höjas 2006. Skulle kostnaderna öka mer än förväntat förordar förvaltningen att tidigare års överskott ianspråkta i bokslutet.

Avfallsplan 2006-2010

I förslaget till avfallsplan för år 2006-2010 som för närvarande är föremål för samråd har följande fyra övergripande mål formulerats:

1. Mängden generat avfall per invånare ska minska.
2. Mängden farligt avfall som samlas in ska öka.
3. Mängden avfall som nyttiggörs ska öka.
4. Stockholms avfallshantering ska präglas av god tillgänglighet.

Till respektive mål finns delmål och nyckeltal formulerade. Förvaltningen anser att nuvarande differentierade taxekonstruktion, tillsammans med bland annat renhållningsordningens föreskrifter, utgör goda förutsättningar för att medverka till att avfallsplanens mål och delmål uppfylls.

Avfallsplanens mål och delmål sammanfattas översiktligt i följande punkter. Dessa mål och delmål påverkar avfallshanteringskostnaderna och därmed också avfallstaxan.

- Minskade avfallsmängder minskar kostnaderna för både insamling och behandling.
- En utveckling av insamlingssystemet för farligt avfall och ökade insamlade mängder farligt avfall ökar insamlings- och behandlingskostnaderna.
- Ökade kunskaper bland stadens invånare, om hur det farliga avfallet ska hanteras samt om källsortering i stort, kräver informationsinsatser. Nuvarande nivå för informationsinsatserna bedöms tillräckliga för att nå delmålen.

- Utvecklingen av insamlingssystemet för tidningar och förpackningar ska finansieras av ansvariga producenter. Minskningen av producentansvarsfraktionerna i hushållsavfallet minskar stadens insamlings- och behandlingskostnader.
- Insamling och biologisk behandling av 35 procent av matavfallet ökar stadens kostnader.
- Utvecklingen av fem nya återvinningscentraler ökar stadens drifts- och behandlingskostnader.

Strategi för utveckling av Stockholms stad åren 2006-2008

Den 10 maj presenterade finansborgarrådet förslaget till strategi för utveckling av Stockholms stad åren 2006-2008. För avfallshanteringen kan strategin sammanfattas i följande punkter när det gäller uppdrag som påverkar taxan:

- Ett prioriterat utvecklingsområde är arbetet för att nå det nationella målet om att 35 procent av matavfallet från restauranger, storkök, butiker och hushåll ska återvinnas genom biologisk behandling senast år 2010.
- Biologisk behandling genom rötning ger biogas som efter uppgradering kan ersätta diesel och bensin som fordonsbränsle. Merkostnaden för den biologiska behandlingen jämfört med förbränning beräknas vara mellan 400 och 800 kr/ton. År 2010 kommer därmed taxan att behöva höjas med mellan 12 och 24 mnkr. Dessa beräkningar förutsätter att RHN och Stockholm Vatten erhåller investeringsmedel om sammanlagt 93 mnkr för anläggningar ur miljömiljarden.
- Etablerandet av nya återvinningscentraler är ett prioriterat område. En ny återvinningscentral kostar cirka 12 mnkr att driva inklusive kapitalkostnader och i de senaste årens budgetar har det avsatts medel för en ny återvinningscentral per år.
- Utbyggnad av fastighetsnära källsortering, fler miljöstationer och bättre service och kontroll på återvinningsstationerna är andra viktiga utvecklingsområden inom avfallshanteringen.
- Kostnaderna för förbränning av hushållsavfall har ökat med 29 mnkr mellan år 2001 och 2004, till stor del beroende på ingånget avtal med Fortum. Kostnaderna för förbränning bedöms fortsätta att öka under planperioden, både på grund av befolkningsökning och avtal med Fortum om inte åtgärder vidtas. Minskning av mängden omhändertaget avfall är ett prioriterat område.

- Utgångspunkten är att minimera uppkomsten av avfall, vilket till stor del är en konsumentupplysningsfråga.
- RHN har under en rad år uppvisat överskott. De balanserade resultaten uppgår i bokslutet till 64,1 mnkr. Någon större ökning av taxeintäkterna bör därför inte ske under planperioden. Årligen görs ett ställningstagande av taxenivån, med inriktningen att taxeintäkterna inte ska överstiga kostnaderna samt att undvika en alltför stor framtida taxehöjning under ett enskilt år. Taxan ska fortsätta utvecklas så att den styr mot ökad grad av källsortering och minskade avfallsmängder.
- Om förbränningsskatt införs kan ytterligare taxehöjning bli aktuell. Någon förbränningsskatt bedöms inte komma att införas förrän tidigast år 2007.

Förslag till principer för taxa 2006

Renhållningsförvaltningen föreslår att det fortsatta arbetet med taxa 2006 bygger på följande principer.

Allmänt

- Nuvarande differentierade taxekonstruktion med uppdelning på grundavgift, insamlingsavgift och behandlingsavgift bibehålls med i princip oförändrad viktning.
- Icke-manuella system premieras framför manuella behållartyper i form av säckar och kärl.
- Inom de manuella systemen premieras kärl framför säckar, dels av arbetsmiljöskäl dels för att lägga grunden för identifiering och en framtida vägning av avfallet.
- Tilläggsavgifterna för arbetsmiljömässigt sämre behållartyper och hämtförhållanden ligger kvar och skärps på de områden det bedöms nödvändigt.
- Tilläggen för högre hämtfrekvens ligger kvar och skärps där det bedöms nödvändigt.

Småhus

- Kärl införs som standardbehållare. Sluttidpunkten för när kärl ska vara infört utsträcks dock från den 1 april 2006 till den 31 december 2006. Bakgrunden är att uppskattningsvis 20.000 kärl skall ställas ut och att omställningen till kärl inom och i anslutning till många fastigheter kräver ombyggnader.
- En tilläggsavgift införs för att få kärlet hämtat inne på tomten. Detta för att möjliggöra att fastigheter som inte kan ställa kärlet i anslutning till tomtgräns ska kunna gå över från säck till kärl och för att inte komplicera vardagen för exempelvis äldre människor eller ensamhushåll med rörelsehinder.
- För fastigheter som inte uppfyller villkoren för kärelhämtning aviseras en tilläggsavgift för fortsatt säckhämtning från den första januari 2007.
- Det finns ca 6000 enfamiljsfastigheter framför allt i radhusområden som inte lämpar sig för kärelhämtning varannan vecka från den enskilda fastigheten. Det förklaras av att områdena inte är byggda för tung trafik och dragavstånden med kärlen blir för långa mellan fastighetsgränsen och platsen där sopbilen kan ställa upp. Dessa områden är identifierade och fastighetsägarna måste tillsammans tillskapa samfällighetslösningar och ordna en

gemensam hämtplats där företrädesvis maskinell hämtning kan tillämpas. Vid hämtning av större kärl är det dock olämpligt med tvåveckorshämtning av sanitära skäl. Dessa samfällighetlösningar bör likställas med flerbostadshushåll och erbjudas hämtning varje vecka.

- Tvåveckorshämtning med 190-literkärl blir standardabonnemang för en och tvåfamiljsfastigheter.
- Enligt förvaltningen bör det finnas möjlighet till veckohämtning med 190- eller 140-literskärl. Taxan för veckohämtning med 190-literskärl höjs dock för att både anpassa priset efter volymen och för att skapa utrymme för ytterligare sänkningar av taxan för tvåveckorshämtning och då med särskild stimulans av tvåveckorshämtning av 140-literskärl. Prissättningen ska stimulera övergång till tvåveckorshämtning med det minsta kärlet för att stimulera utsortering, minskade avfallsmängder och begränsa störningarna från den tunga trafiken.
- Matavfallsinsamlingen utökas och erbjuds intresserade kostnadsfritt. Matavfallet hämtas normalt var 14:e dag. Om det av sanitära skäl behövs kan matavfallsinsamlingen behöva ändras till veckohämtning. Den ekonomiska stimulansen följer av att hushållet lättare kan övergå till tvåveckorshämtning av ett 140-literskärl.

För att nå ett bra resultat med obligatorisk kärלהämtning samt differentierad småhustaxa krävs omfattande informationsinsatser. Under hösten 2005 gör förvaltningen informationsutskick som uppföljning till vårens 14-dagarserbudande. I höstens utskick informeras småhusägare dels om det kommande obligatoriska bytet till kärl, dels om möjligheten till hämtning var 14:e dag. De småhusägare som så önskar kan också redan under hösten få kärl utplacerat med hämtning varje vecka. Under hösten planerar förvaltningen även utställningar och informationsmöten hos stadsdelsförvaltningarna för att informera kunder om kärllhantering och ny differentierad taxa. I januari 2006 fortsätter informationsinsatserna kring dessa frågor.

Denna tidsplan ger förutsättningar för att göra omställningen till sophämtning i kärl utan risk för större störningar i verksamheten.

Flerbostadshus och verksamheter

- För de icke-manuella systemen möjliggörs hämtning varannan vecka. På så sätt ges en ekonomisk stimulans till lägre hämtfrekvens och minskade avfallsmängder. Fysiska utrymmen kan frigöras för sortering av andra fraktioner och ett ökat inslag av 14-dagarshämtning från flerbostadshus och verksamheter minskar transportarbetet.
- Stora mängder glas i hushållsavfall från restauranger är ett problem såväl arbetsmiljömässigt som hanteringsmässigt. Förvaltningen föreslår en ny avgift för att motivera fler restauranger att övergå till separat glassortering för materialåtervinning.
- Det har riktats kritik mot att stadens låga prissättning av storbehållare motverkar utsortering av fraktioner som kan materialåtervinnas. Förvaltningen anser det principiellt viktigt att hålla avgifterna så låga som möjligt i förhållande till både verksamheter och hushåll. Däremot är det förvaltningens bestämda uppfattning att gällande lagstiftning ska hävdas vilket innebär att avfallsinnehavaren är skyldig att sortera ut bland annat materialbolagsfraktionerna till producenternas system. Det är bland annat mot den bakgrunden som behållartypen blandglas föreslagits i punkten ovan och att avgiften för lösmängd ökat kraftigt mellan 2004 och 2005. Förvaltningen planerar också, helt i enlighet med gällande lagstiftning och utställd avfallsplan, att meddela bland annat butiker och andra verksamhetsutövare att stadens insamlingsentreprenörer inte hämtar varken kärl eller storbehållare som innehåller stora mängder producentansvarsfraktioner. Förvaltningen återkommer vid junisammanträdet med en närmare analys av förutsättningarna för att minska förekomsten av avfall i storbehållarna som kan och bör materialåtervinnas.
- Förvaltningen upplever en problematik med restauranger som har mycket stor variation i sina hämtabonnemang. Det är personalkrävande att ständigt föra diskussioner med kund och entreprenör kring hur mycket avfall som hämtats vid olika perioder.

Behållartypen ”hämtning-betald-säck-restaurang” föreslås införas. Genom köp av förbetalda säckar kan avfallsmängden variera utan att omfattande diskussioner kring abonnemangsvolymen krävs.

- I det slutliga förslaget till taxa för 2006 återkommer förvaltningen med förslag till prissättning av insamling av pumpbart matavfall från avfallskvarnar, från avfallskvarnar och fettavskiljare samt slamavskiljare. Likaså redovisas förslag till avgift för matavfall från kärl från verksamheter och flerbostadshus, liksom insamling av matavfall från sopsug och krantömmande behållare. Utgångspunkten är att prissättningen ska stimulera utsortering av en högkvalitativ matavfallsfraktion som lämpar sig väl för rötning.

Bilaga

1. Taxa 2005